

WLASSICS GYULA-DÍJAS

Harangi László

Szakmai önéletrajz

1929. december 24-én születtem Miskolcon. Eredetileg magyar-angol szakos középiskolai tanár vagyok, diplomámat az ELTE BTK-án szereztem 1953-ban.

Népművelői sorsomat és angolbarát mivoltomat hasonnevű nagybátyámnak köszönhetem, aki Sárospataki diák volt, Újszászy Kálmán bácsi tanítványa, majd Cambridgben tanult és egy évig járta Amerikát. Ő beszélt nekem a faluszemináriumokról, az angol kollégiumi életéről, a már akkor rohanó amerikai életformáról, a „bolond amerikaiakról” és én ámulattal hallgattam. Így aztán nem csoda, hogy az érettségi után az angol szakot választottam, és örömmel telt abban, ha valamit tehetek az emberek műveltsége, szellemi gyarapodása érdekében, mint ahogy ezt a sárospatakiak cselekedték.

Az államvizsga letétele után a Művelődési Minisztériumba vettem fel, mivel az egyetemen kulturális munkát végeztem. Az angolszakon működő kamarakórus tagja és szervezője voltam, amely műsorokat adott a főváros üzemeiben és kultúrotthonokban. A Népművelési Főosztály Módszertani Osztályának előadója voltam 1953-tól 1956-ig, s közművelődési munka jó gyakorlati tapasztalatait – elsősorban az ismeretterjesztés területén – kellett felkutatnom, értékelnem és róluk módszertani kiadványokat irtanom, amelyeknek szerkesztésével és nyomdai előkészítésével szintén nekem kellett foglalkoznom. Viszonylagosan rövid idő alatt mintegy tizenhat un. „módszertani levelet” sikerült így produkálnom például Bognár Gy.: A jászberényi előadói munkaközösség tapasztalatai; Kolláth L.: Az ismeretterjesztés a kultúrotthonokban (Megj. Kolláth László kimagasló népművelési munkájáért 1954-ben Kossuth-díjat kapott); Borsós L.: Tanyázó olvasóköri alakult a nagyrabéi kultúrotthonban; Vihar B.: Bányászesték Mizserfán; Tóth J.: Az ének és zenekar élete a nemesbikki kultúrotthonban; Péterffy I.: Zenetörténeti előadások a népművelésben c. kiadványokat. A cél az volt, hogy az 1953-as Nagy Imre-féle júniusi kormányprogram után a kultúragitáció terhe alól megszabadult népművelés tartalmi és módszertani magára találásához segítséget nyújtsak.

Különleges korszaka volt ez a proletárdiktatúrának, amelyen már a repedések jelei mutatkoztak, hogy 1956-ban szétesen a monolitikus tömb. Ekkor pattant ki az „olvasóköri vita”, amelyben Veres Péter és Szabó Pál kiállt „egyeteimeik” mellett, Jánosi Ferenc vezetésével pedig megalakult a Hazafias Népfőnt. Ennek a lelkesítő, reménykeltő időszaknak voltam a „módszertanos” és segítettem az olvasóköri felélesztését, a kultúrotthonok társadalmi vezetőségének felállítását, egy értelmes, pedagógiailag megalapozottabb iskolán kívüli népművelés újra-élesztését. Ekkor ismerkedtem meg a Népművelési Intézet akkori igazgatójával Széll Jenővel és Szerb Klárral a Szerkesztési Osztály vezetőjével, akik nagy hatással voltak rám. Munkám elismeréséül 1956-ban Szocialista Kultúráért miniszteri kitüntetést kaptam.

1957-ben a Népművelési Intézetbe helyeztek át, tekintve, hogy az intézet kibővült hatókörének előzménye a Népművelési Főosztály keretében működő Módszertani Osztály volt. A Népművelési Intézetben eltöltött több mint 40 év élményekben, tapasztalatokban, teljesítményekben igen gazdag volt,

megmaradva a közművelődés, felnőttoktatás sokféle módszertani, kutatási, elméleti problémáinál.

Talán kevésbé ismert, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után a népművelésben a restauráció később következett be, mint az élet más területein, és volt két év lélegzétvételnnyi szünet, amikor megpróbált újraéledni a háborút követő szabadművelődési gondolat és gyakorlat. Ekkor került az intézetbe Szatmáry Lajos és Almásy György (a korábbi szabadművelődési korszak két neves személyisége), akikkel együtt dolgoztam. Az újonnan megalakuló népfőiskolákat segítettek bátorító szavakkal, módszertani tanácsadással. Emlékszem, hogy egy 6-8 oldalas módszertani útmutatót is írtam a népfőiskolák szervezéséről a Népművelési Tájékoztatóban, az intézet módszertani lapjában, Kiss Gyula bácsival pedig kastélyokat nézegettünk, melyik lesz jó népfőiskolának. Ennek az „ottfelejtett” néhány évnek azonban hamar végeszakadt, és helyébe egy irányzatos, majd egyre inkább liberalizálódó közművelődés, felnőttoktatás lépett, és elkezdődött ennek szakmai-tudományos megalapozása, amelynek részese lettem.

A 60-as években a televízió, mint a közművelődés, felnőttoktatás számára sokat ígérő tömegmédiának, információforrásnak adaptációs, módszertani, kutatási kérdéseivel foglalkoztam, együttműködve a Televízió főszerkesztőseivel és a Műsorszerkesztési Osztállyal. Országos konferenciákat rendeztünk a televízió és a közművelődés, a felnőttoktatás kapcsolatáról (1964, 1966 Salgótarján), amelyeknek megtervezője és kivitelezője voltam, és a konferenciák anyagából kiadványokat készítettem. Másik irányú munkám a televízió és a helyi közművelődés fokozottabb együttműködésének elősegítésében az volt, hogy az angol BBC-hez hasonlóan egy évvel, negyedéven előre kiadványokban, a Népművelés c. havilap mellékletében – a kapcsolódó szépirodalommal, ismeretterjesztő művekkel ki egészített – műsorelőzeteseket jelenttem meg a Televízió Szabadegyeteméről, a Mindenki Iskolájáról, az ehhez hasonló más jelentősebb felnőttoktatási, közművelődési sorozatokról, művészeti adásokról, színházi közvetítésekről, tévéjátékokról. A feltételezés az volt, és ez részben be is igazolódott, hogy a közösségi művelődés helyi animátorai, az ifjúsági és érdeklődési klubok vezetői – a tömegkommunikációs eszközök, un. kétlépcsős hatásmechanizmusa alapján – elősegíthetik ezeknek a tartalmaknak a célba juttatását, feldolgozását.

Munkánkat, mint Népművelési Intézet, tudományosan is meg akartuk alapozni. Ezért a pozsonyi Népművelési Intézettel együttműködve, amely hasonló gondolatokon törte a fejét, 1965-1966-ban egy közös kutatást hajtottam végre „Televízió falun” címmel. A vizsgálódás célja az volt, hogy feltárja a televízió, mint a szabadidőben elfoglalt helyét, a televíziós szokásokat, a televízió és a helyi népművelés kapcsolatát; aktiváló és ösztönző hatást beszélgetésre, véleményformálásra, olvasásra. A mintaválasztás korrektségét, a vizsgálati módszerek komplexitását, a matematikai statisztikai módszerek (pl. szignifikancia számítások) alkalmazását tekintve e vállalkozás az első ilyen közművelődési kutatás volt Magyarországon (Kulcsár Kálmának, az MTA Szociológiai Intézete akkori igazgatójának véleménye). A kutatás zárójelentése könyvalakban is megjelent.

(Harangi László – Vitár Zoltán: Televízió falun. Népművelési Propaganda Iroda, Bp. 1967. 224 old.)

Mint magyar-angol szakos tanárnak, valamint az iskolán kívüli és túli képzés szakemberének ekkor kezdődött el (az 1960-as évek közepén) egy igen speciális, de rendkívül izgalmas, konkrét felnőttoktatási tevékenységem, mely az 1990-es évek elejéig tartott. Ez a gyakorlatban abból állt, hogy a Művelődési Minisztérium Nemzetközi Osztályának, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének, illetve az ELTE Magyar Lektorátusának megbízásából, az intézet vezetőségének beleegyezésével, a Magyarországon hosszabb-rövidebb ideig tudományos kutatómunkát folytató külföldi, főképpen amerikai és japán tudósoknak, szakembereknek magyar nyelvi konzulense, tanulásirányítója voltam, angol közvetítő nyelv segítségével. Így lett „tanítványom” Kazayuki Tanimoto nemzetközi hírű Bartók-kutató; a szintén japán Minamizuka Shingo történészprofesszor; Michael Marrese amerikai közgazdász, aki később az IMF magyar referense lett; McCagg Bill, amerikai egyetemi tanár, ő a magyarországi zsidóságnak a múlt századvégi iparosodásunkban betöltött szerepét kutatta, és erről könyvet írt.

A külföldi szakemberek oktatásában szerzett tapasztalataimnak volt köszönhető, hogy 1968-69-ben tagja lettem egy négytagú tanács csoportnak, amely a kairói Országos Felnőttoktatási Központ keretében három hónapig egy intenzív tanfolyamon magyar nyelvet tanított arab mérnököknek és technikusoknak Egyiptomban. A megszokottól eltérő szociokulturális környezetben végzett oktató-nevelő munkám tapasztalatai igen tanulságosak voltak számomra. A Magyarországon posztgraduális tanulmányokat munkát folytató egyiptomi mérnökök oktatásában még néhány évig részt vettem a Bánki Donát Műszaki Főiskolán, amíg ez az együttműködés a két ország között meg nem szűnt. Jó néhány volt tanítványom, akik Magyarországon telepedtek le, mint idős professzorok köszöntenek konferenciákon.

Az 1960-as évek eseményekben gazdag sorát az 1970-ben megtartott Országos Népművelési Konferencia előkészítésében kifejtett tevékenységem zárta le, amelynek keretében a „Tömegkommunikáció és népművelés” c. szakbizottságban vettem részt, együtt Faragó Vilmosmal, Losonczy Ágnessel, Nemeskürty Istvánnal, Szecskő Tamással és Vitányi Ivánnal. A szakbizottság számára felméréseket végeztünk, dolgozatokat készítettünk és a viták során kialakított álláspontunkat tanulmányokban összegeztük. Az 1970-ben megtartott többnapos Országos Népművelési Konferenciát azért tartom jelentősnek, mert bár nem kérdőjelezte meg a népművelésnek sajátosan értelmezett „szocialista eszmék” iránti elkötelezettségét, mégis egy lépés volt a kulturális élet demokratizálása felé, legitímálta a közművelődés fogalmát, és nyitást jelentett a közművelődés és az iskolarendszerű felnőttoktatás szorosabb együttműködése felé, egy egységesebb közművelődési-felnőttoktatási szemlélet megteremtéséhez.

Még az 1960-as évek szellemiségéhez tartozik, hogy az 1970-es Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon bemutatott művelődési otthon pavilonnak megtervezője, technikai és tartalmi előkészítésének szervezője, majd egy hónapon át igazgatója voltam. A nagykiterjedésű csarnok egy mintaművelődési házként működött, amelyben minden nap más és más megye mutatkozott be szakkörivel, tanfolyamaival, klubjaival, művészeti együtteseivel, műsoráival, a megye közművelődését, felnőttoktatását bemutató kiállításával, filmjeivel. A pavilon

programjában napirenden voltak az ankétok, viták a közművelődés, az ismeretterjesztés eredményeiről, gondjairól. A pavilont többtízezen tekintették meg, és ezzel egy olyan „PR”-ját valósította meg a művelődésnek, non-formális tanulásnak, amelyet azóta is csak nehezen vagy egyáltalán nem sikerült felülmúlni. A pavilon megvalósításában és működtetésében elért eredményeimért, Szocialista Kultúráért c. miniszteri kitüntetésben részesültem.

1972-ben áthelyeztek az intézet Kutatási Osztályára, amely 1980-ban Művelődéskutató Intézetté alakult át. Ez új minőséget jelentett munkámban és szociológiailag, pedagógiaiilag megalapozottabbá vált. Ezt elősegítette az is, hogy 1974-ben elnyertem egy háromhónapos UNESCO tanulmányutat, melynek keretében hat-hat héten át a skandináv és az angol felnőttoktatási rendszert tanulmányoztam, különös tekintettel az egyetemi és főiskolai felnőttoktatóképzésre. A csodálatos három hónap alatt egykori peregrinusnak éreztem magam, és igyekeztem minél jobban elmélyülni az európai közösségi művelődés, felnőttnevelés lényegébe, mozgatóerőibe. Hazatérve cikkeket, tanulmányokat számoltam be tapasztalataimról, összehasonlítva a hazai állapotokat a látottakkal.

Itthon az első kutatási témám a „Szakkörök szerepe a közművelődésben” címet viselte. A szakköröket, mint művelődési közösségeket vizsgáltuk, melyek a skandináv tanulókörök megjelenési formái Magyarországon. Ez a feltételezésünk nem igazolódott be, de annál inkább bizonyossá vált, hogy a tantermen és iskolán kívüli művelődésnek ez a formája a tehetség gondozásnak, a felzárkóztatásnak, a speciális érdeklődés kielégítésének, a készségfejlesztésnek optimális tanulási környezete, elsősorban a gyermekek és az ifjúság körében, amelyet erkölcsileg és anyagilag támogatni kell.

Egy másik kutatásom akkortájt egy úttörő jellegű vizsgálat volt, amelyben Vitányi Ivánnal együtt, Magyarország és a hasonló nagyságú amerikai Illinois állam szabadidős és művelődési intézményeinek rendszerét hasonlítottuk össze. A kutatás színhelyének megválasztását az indokolta, hogy az amerikai Illinois állam és hazánk nagysága, lakosainak száma, földrajzi, és gazdasági viszonyai hasonlóak voltak. A kutatás kiterjedt a szórakozási és művelődési célú közszolgálati, non-profit, üzleti intézmények igazgatási, infrastrukturális, tartalmi-módszertani, finanszírozási kérdéseinek vizsgálatára. A több évig tartó kutatásban amerikai partnerünk az Illinoisbeli állami egyetem Szabadidős Tanszékének professzora volt. A vizsgálat eredményei könyv alakban jelentek meg az USA-ban, melyben az összehasonlító kutatás összegezését a kiadvány végén, egy önálló tanulmányban írtuk meg Vitányi Ivánnal együtt. (Allen V. Saporá: Leisure Services in Hungary and Illinois: A Comparative Study with Summary Analyses by László Harangi and Iván Vitányi, Champaign, Illinois, 1981, 258 p.). Sem előtte, sem azóta a két ország között az oktatás, művelődés, szabadidős intézmények témakörében ilyen tudományos együttműködés nem volt. A kutatás eredményei nagyobb részt ma is helytállóak (pld. civil szervezetek szerepe a kulturális életben).

Bár nem tartozik közvetlenül a felnőttoktatáshoz, de említést érdemel és ugyancsak a 80-as évek szellemi és világiáró kalandozásaim köréhez tartozik, hogy japán kapcsolataimnak köszönhetően, kutatni kezdtem a magyar-japán kultúrhistorikumot a kezdetektől a jelenig (Pld. az első magyar ember, aki japán földre lépett gróf Benyovszky Móricz volt 1771-ben; az első világháború után Japán nemcsak Németor-

szágtól, Angliától tanult, hanem Magyarországtól is sok módszert vett át.). Ennek hozadékaként a Japán és Közép-kelet-európai Kapcsolatokat Kutató Társaság meghívott egy nemzetközi konferenciára és egy kéthetes tanulmányútra, amelynek keretében az említett témakörben előadásokat tartottam Tokióban és Kiotoóban a társaság tagjai számára és a Japán Oktatási Televízió (NHK) interjút készített velem a magyar-japán kulturális kapcsolatokról. Dolgozatom a konferenciáról kiadott könyvben jelent meg Japánban, és a főbb eredményeket Magyarországon is publikáltam. Legutóbb Izinger Anna is adott ki valamit belőlkül külföldön. A tanulmányút alkalmával a japán felnőttoktatáshoz, az egész életen át tartó tanuláshoz is közelebb kerültem, melynek kiterjedtsége és intenzitása nagymértékben magyarázata annak, hogy az ország a technika és az informatika vonatkozásában a második legfejlettebb nagyhatalom a világon. A japán társadalom egy tanuló társadalom.

1989 óta veszek részt az Európai Öntevékeny Szervezetek Fóruma elnevezésű hollandiai és budapesti bejegyzésű európai szervezet munkájában, mely a civilmozgalmak társadalomfejlesztésben, művelődésben betöltött szerepét vizsgálja és évenként, két évenként konferenciát tart, főképpen a kelet- és közép-európai országokban, a demokrácia vírusait terjesztendő. Ennek során, az elmúlt tizenkét évben, aktívan részt vettem a hálózat munkájában, előadásokat tartottam, dolgozatokat készítettem a fórum Hollandiában, Magyarországon, a Szovjetunióban (1991-ben, tíz nappal a megücsült puccs után), Amerikában, Lengyelországban, Észtországban, Romániában (Brassóban), Dániában, Finnországban és legutóljára Litvániában megrendezett szimpozionjaira. Az ESVA néven ismeretes nemzetközi szervezet legszélesebb értelemben vett célja a demokráciára nevelés, ezért a hálózat fontos szerepet kapott az UNESCO V. hamburgi felnőttoktatási világkonferenciáján.

Szintén az 1980-as években kapcsolódtam be a népfőiskolák megújuló mozgalmába, ahol a Magyar Népfőiskolai Társaság Nemzetközi Munkabizottságának elnöke lettem és cikkekkel, tanulmányokkal és tanácsadással segítettem az MNT hazai és nemzetközi munkáját (tanulmányok a Forrás c. folyóiratban), a „Népfőiskolák tegnap, ma, holnap” c. kötetben, közös tanulmány Sz. Tóth Jánossal együtt a magyarországi cigány-népfőiskolákról a Német Népfőiskolai Társaság nemzetközi kiadványában, Bonn, 1993. srb.). A népfőiskolákkal kapcsolatos animátori és szakmai munkám során tanulságos volt ezen kívül az a mintegy tíz dániai és svédországi cserelátogatás, amelyen, mint előadó és szakmai vezető vettem részt. A legnagyobb andragógiai, emberi és szakmai élményt azonban az a kéthét nyújtotta, amelyet egy magyarországi népfőiskolaszervező és tanárcsoport vezetőjeként a Grundtvig által 1844-ben alapított rødíngi népfőiskolán töltöttem. Azóta is nagy érdeklődéssel tanulmányozom a népfőiskolák történetét és ebben Grundtvig szerepét. Ehhez kívánt segítséget nyújtani a koppenhágai Grundtvig Akadémia azzal, hogy meghívott a 2001 szeptember 5-9-én megrendezett nemzetközi Grundtvig konferenciára, Dániába, amelyen, velem együtt, a közép- és kelet-európai országokból érkezett grundtvig-kutatók vettek részt. A népfőiskolákhoz hí maradtam a legutóbbi időkig, és akarok maradni még továbbra is, mert meggyőződésem, hogy a népfőiskolák a hátrányos helyzetű fiatalok és öregek oktatásának nélkülözhetetlen intézményei napjainkban is. Az OKI Felnőttoktatási és Kisebbségi Központjának a felkérésére a népfőiskolák mai helyzetéről és küldetésükről „A népfőiskolai mozgalom társadalmi szerepe a

XXI. században Magyarországon” címmel írtam tanulmányt, amely megjelent 2002-ben.

Visszatérve művelődéskutatói tevékenységemre, említést érdemel, hogy 1991-1993-ban részt vettem az MTA Észak-magyarországi Regionális Kutató Központjának a „Kultúráközvetítés változásai” c. kutatásában, melynek keretében az egyesületek művelődésben betöltött szerepét vizsgáltam Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. A vizsgálat zárótanulmánya az eredményeket összegező MTA kiadványban jelent meg 1994-ben.

Ennek az időszaknak másik teljesítménye volt, hogy 1993 és 1995 között a magyar felnőttoktatás képviselőjeként részt vettem az UNESCO hamburgi Oktatási Intézetének „A felnőttoktatás törvénykezési és politikai környezete” c. globális kutatásában, mivel hogy a közművelődési törvény megalkotásához korábban már szakértői tanulmányokat írtam a Művelődési Minisztérium részére. Hamburgi székhellyel az öt világrész 15 országának részvételével lefolytatott kutatásnak célja az volt, hogy feltárja a formális és non-formális felnőttoktatás hozzáférhetőségének, igazgatásának, emancipációjának, szakmai és forrástámogatásának jogi kereteit. A kutatás során lefolytatott viták, a világ minden tájáról érkezett szakemberekkel való találkozások, valamint a témára vonatkozó tanulmányok, törvények összehasonlítása igen tanulságos volt számomra. A magyarországi felnőttoktatási törvénykezési problematikáról benyújtott országmonográfia, mint a közép-kelet-európai országok közül a legjobb, megjelent az UNESCO nemzetközi oktatási szakfolyóiratában (Harangi L.-Sz. Tóth J.: Adult Education and Legislation in Hungary, International Review of Education, 1996. Nr. 1-3. p. 59-74, Hamburg).

1994-ben, 65 éves koromban nyugdíjba vonultam, és ez alkalomból 1995-ben művelődéskutatói életutam elismeréseként a „Magyar Köztársaság Érdemérem Kiskereszt” kitüntetésben részesítettek, melyet a Parlament épületében vehettem át, együtt sok más kitüntetettel. Szakmai „pályafutásom” azonban ezzel nem ért véget, tovább folytatódik.

Az elmúlt öt év legnagyobb nemzetközi felnőttoktatási eseménye az 1997-ben, Hamburgban megtartott V. UNESCO felnőttoktatási világkonferencia volt, amely nagy fontosságú ajánlásokat fogadott el a felnőttoktatásról, az egész életen át tartó tanulásról.

Az UNESCO párizsi központjának benyújtott országjelentést a magyarországi felnőttoktatás és képzés helyzetéről egy négytagú szakértői bizottság készítette, melynek tagja voltam. A konferencián a Művelődési Minisztérium felnőttoktatási szakértőjeként vettem részt, és egyben, képviseltem a Magyar Pedagógiai Társaságot. A konferencia anyagának feldolgozásában, megismertetésében előadásokkal, cikkekkel, tanulmányokkal aktívan közreműködtem (pl. Beszámoló az UNESCO V. Felnőttoktatási Világkonferenciájáról. Új Pedagógiai Szemle, 1998/1. 132-140 old.).

1998-ban titkára lettem a Magyar Művelődési Intézet mellett megalakult ún. Felnőttoktatási Fórumnak. Ez egy laza szerkezetű, valójában egy szakirányú öntevékeny szervezet volt azazal a céllal, hogy magába tömörítse a felnőttoktatás és közművelődés valamennyi jelentősebb „szektorának” képviselőit valamiféle összhang, egy nyelven beszélés, a későbbiekben egy közös stratégia kialakítása érdekében. A kezdetek nagyon biztatóak voltak, ami azt bizonyította, hogy egy ilyen összehangoló, definiálásra törekvő testületre szükség van, a Felnőttképzési Tanács megalapítása ellenére is. A Fórum szellemiségében lá-

tott napvilágot a „Felnőttképzés a közművelődésben” c. kiadvány. Sajnos a kezdeményezés folytatására a továbbiakban nem nyílt lehetőség.

Az elmúlt négy évben végzett munkáim közül figyelmet érdemelnek azok a nemzetközi konferenciák, amelyet 1998-ban, 1999-ben és 2000-ben „Az európai felnőttoktatás koncepciói és trendjei” címmel a Magyar Művelődési Intézet és szervezte, annak balatonalmádi továbbképzési házában. E magas szintű szakmai továbbképzés célja az volt, hogy megismertessük az európai felnőttoktatás stratégiai irányvonalát és az ennek érdekében létrejött nemzeti és regionális modelleket, elősegítve ezzel felnőttnevelési gondolkodásunk és gyakorlatunk közösségi (értsd: európai unió) kompatibilitását. Tervünket, úgy gondoljuk – a legteljesebb mértékben sikerült megvalósítanunk. Anglia, Finnország, Svédország, Dánia, Németország, Belgium, Hollandia, Franciaország valamint Spanyolország, Írország, Olaszország, Ausztria, Svájc és a csatlakozó országok közül Szlovénia és a Cseh Köztársaság felnőtt-oktatáspolitikáját, rendszerét és innovatív kezdeményezéseit mutattuk be a legkiválóbb nemzetközi hírű felnőttoktatási szakemberek közreműködésével. Személyes ismeretségeim révén olyan neves személyiségeket sikerült megnyerni, mint Peter Jarvist Angliából, Ramon Flechát Spanyolországból, Pierre Freynét Franciaországból, Walter Leirmant Belgiumból, Timo Toivaint Finnországból és még sokan másokat. A konferencia anyaga 2001-ben, a Magyar Művelődési Intézet kiadásában „Az európai felnőttoktatás és közművelődés perspektívái. Országmonográfiák” címmel jelent meg. (Szerkesztette: Harangi László és Kelner Gitta. Bp. 237 old.) amely az első ilyen nemzetközi kitekintés a külföldi felnőttoktatásról, közművelődésről, és az egyetemi főiskolai művelődésszervező képzés jegyzetanyag.

A globalizációtól a napi gyakorlatig terjedő kíváncsiságom kényszerítet rá arra, hogy a felnőttoktatás új folyamataiban is tevőlegesen részt vegyek és erről tapasztalatokat szerezzek. Ennek tudható be, hogy 1998-ban és 1999-ben, két tanéven át, mérlegképes könyvelői és banki angolt tanítottam Dunaújvárosban és Székesfehérvárott munkanélküliek számára a Fejér Megyei Munkaügyi Központ és az IQSTAR oktatási központ közös szervezésében. Levontam a magam számára azt a tanulságot, hogy a felnőtt tanulók oktatásában csak nagy-nagy türelemmel, megértéssel, az elbizonytalanodók önbizalmának megerősítésével, a lehető legteljesebb egyéni bánásmód alkalmazásával és igen nagy energiával és felelősséggel lehet csak eredményt elérni.

Jelenlegi egyik főtevékenységem, hogy az Országos Köznevelési Intézet Felnőttoktatási és Kisebbségi Központjának nemzetközi szakértője vagyok, feladatomban az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal kapcsolatos OECD dokumentumok és európai bizottsági ajánlások értelmezése, fordítása. Különösen érdekesek a Bizottság által kezdeményezett ún. „Második esély” iskolák tapasztalatai, melyek az igen nehéz sorsban lévő fiatalokat vezetnek vissza a társadalomba. A Központ felkérésére szakmai tanulmányokat írok a felnőttoktatás meghatározott didaktikai, módszertani kérdéséről (Pld. gondolatok a felnőttek iskoláiról) és szövegeket írok a Központ új lapjában a „Tanuló Társadalom”-ban (Pld. Grundtvig, az élő mítosz. Egy konferencia élményei). Részt vettem a múlt év novemberében tartott gyulai Felnőttoktatási Akadémián, ahol az egyik szemináriumban előadást tartottam az „Egész életen át tartó tanulás paradigmájának hatása a magyar közoktatásra” címmel, amely kiadványban is megjelent.

Az utolsó három év, de talán szakmai pályafutásom legnagyobb vállalkozása a Felnőttoktatási Lexikon volt, amelynek értelmi szerzője és egyik szerkesztője voltam. A munkálatok civil kezdeményezésként indultak el 1998-ban, megszállott intézői, szellemi és fizikai előkészítői, kivitelezői az MPT Felnőttnevelési Szakosztályának néhány, az ügy iránt elkötelezett tagja volt, majd magáévá tette a dolgot az Oktatási Minisztérium is, és felsorakoztak a támogatók a legkülönbözőbb körökből. Mente közben bizonyosodott be azonban, hogy milyen „nagy fába vágtuk a fejszénket”, hiszen ilyen nagy volumenű felnőttoktatási, közművelődési, szintetizáló munkával sehol sem találkozhattunk a világon. Mindezt kis pénzből, más elfoglaltság mellett, mégiscsak félhivatalosan, a „Felnőttoktatási lexikon” feliratú szerkesztőség nélkül. Maradt az MPT vezetősége, mint jó gazda, és a munkálatok helyeződtek egyik helyesből a másikba, de legtöbbször otthon, hivatalos „infrastruktúra” nélkül. Sok maradt a szerkesztőkre, de ők értékék a dolgokhoz legjobban. Valójában mindazt el kellett viselnünk, amelyet egy új tudomány, egy új szakma magán hordoz, ráadásul egy igen gyorsan változó világban, amelyben az egész életen át tartó tanulás a legképlekenyebb. A Felnőttoktatási és képzési lexikon azonban mégiscsak megszületett (Felnőttoktatási és –képzési lexikon. Szerk. Benedek András, Csoma Gyula, Harangi László. Magyar Pedagógiai Társaság, OKI kiadó, Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 2002. 568 old.)

1978 óta vagyok az MPT Felnőttnevelési Szakosztályának tagja, 1992 óta elnöke. Mint a szakosztály vezetőjének legfőbb törekvésem szakosztályi tagságunk és a felnőttoktatók szélesebb körének szakmai-tudományos tájékoztatása, elsősorban konferenciák segítségével. A szakosztály az elmúlt közel három évben öt alkalommal rendezett országos tanácskozást a társadalmi esélyegyenlőség és igazságosság felnőttoktatás és művelődés által való elősegítésének kérdéseiről. E sorozatban az első „Társadalom, gazdaság, globalizáció és funkcionális analfabétizmus” (2000. dec. 7-én), a második a „Cigányok felnőttoktatása” (2001. máj. 15-én), a harmadik az Olvasás Éve alkalmából a „Felnőttek olvasásának helyzete és olvasási szokásainak orientálása” (2002. Ápr. 16-án) rendezvény volt. A negyedik, „A hátrányos helyzet felszámolásának lehetőségei a felnőttoktatásban” c. konferenciára a „Művelődés hete – a tanulás ünnepe” rendezvénysorozat keretében került sor 2002. Október 22-én. Az ötödik tanácskozást az idén rendeztük meg „eLearning szerepe a felnőttoktatásban és közművelődésben” címmel. A maradandóság kedvéért a konferenciák hullámverését kiadványokkal tartósítjuk.

Tagja vagyok az MTA Andragógiai Albizottságának. Az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából 2003. augusztus 19-én Wlassics Gyula-díjat adományoztak számomra. Köszönet érte. Hitem: „Ember, küzdj és bízza bízáll!”